

sos. En un mot, es tracta d'una etimologia estranya. I ara que sabem que BURRA ni tan sols devia ser mot llatí (veg. BORRA) salta a la vista que aqueixa idea estrofolària hauria de desar-se ja com a insostenible. En canvi és un mot antic i ben conegut l'it. *buio* 'fosc, tenebrós', que ja apareix en l'inforn dantesca i ha pertangut a l'italià de sempre. Al costat d'ell s'hi posa el fr. ant. *buire* ja documentat, igual que *burel* i que l'it. *buio*, des dels orígens (S. XII);³ més tard aquest *buire* és reemplaçat per *bure*, reducció que, sobretot darrere labial i davant -r, es produeix no rarament. Recordem *sau-muire* > *saumure*, *écurie* < *escuierie*, *lutte* < *luite*, etc. ¿Per què no s'identifiquen els dos mots? Doncs perquè M.L. i Wartburg van instituir dos articles diferents (FEW I, 630b, i 636b) (REW, 1398, 1410). Aqueixa és si fa no fa l'única raó que es pot veure, car els significats són quasi idèntics o iguals. És una raó que no val gran cosa, car tals decisions no tenen mai caràcter inapel·lable. Ja Diez (Wb., 74) els identificava. Que *Buir* sigui 'gris rogenc' com s'ha afirmat no sembla pas demostrat; i fins si hi hagués res d'això sempre és possible que un mateix nom de color designi alhora diversos matisos d'una idea fonamental.

Però realment sembla que el principal fonament per prejutjar que vol dir 'rogenc' està en l'etimologia gratuïta que es va admetre algun temps, del gr. *πύρρος*, i que tothom sembla descartar ara: en tot cas la -senzilla de *BURRUS obliga a descartar-la. Observem que l'it. *buio* és un mot bàsic de la llengua, mot de tots els temps i de sentit essencial. És d'aquests mots que és natural partir per a les etimologies i no pas de termes de civilització d'extensió més limitada. Que en la història de *burel* no hi ha evidència sobre si el nom de teixit precedí el de color, se li ha de concedir a Wartburg; però quan afegeix que hi ha major extensió del nom de tela que el d'adjectiu de color (d'on dedueix que aquell deu ser més antic) hem de tornar a manifestar gran estranyesa, car per les seves mateixes dades salta a la vista que no hi ha major extensió, i si hi incloem les formes italianes i catalanes, la major extensió és contrària al que ell diu; salta a la vista que la seva única raó no és més que el perjudici que ha format a favor de la impossible etimologia BURRA.

Però llavors ¿quin és l'origen de *BURRUS ètímon de l'it. *buio*? I aquí hem d'aturar-nos car aquesta etimologia és realment un enigma. Tindríem certa tendència a pensar en el germànic, d'on provenen tants noms de colors (*bru*, *blau*, *blanc*, *blói*, *gris*...). Existeix un BÜR- germànic, ben cert, i antic. Però és una altra cosa: ags. *bür* 'cabana', 'cambra', esc. ant. *bür* 'magatzem, dipòsit', a.-al. ant. *bür* 'gàbia, casa': en rigor no fora impossible d'admetre que la idea bàsica és de 'cabana' pertot; d'altra banda a.-al. ant. *bür* 'rústic', 'pagès', i la idea que el sentit de 'cabana' o 'habitança rústica' sigui allí d'edat remota està confirmada pel messapi *βύριος* 'οβξημα' (habitança, construcció) (IEW, 149.19, 147.40), cf. encara amb amplificació sufixal diversa: esc. ant. *būð* 'cabana, tenda', a.-al. mj.

būde id.; el mot devia acabar etimològicament en -i, cf. esc. ant. *býr* 'habitança', igual que en messapi.

¿Pensariem doncs que en gòtic (on no coneixem la forma ni existència del mot però tampoc no tenim raons per dubtar que hi vagi ser) hi hagués un *BŪRIS o *BŪRS amb el sentit de 'rústic' o 'grosser, senzill'? i que d'ací es passés a la idea de '(drap) senzill, grosser, rústic, de color fosc'? (perquè, com diu Eiximenis, és el més sofer, el que menys deixa veure taques i sutzura). Hipòtesi audaç, i amb base ben escassa i vaga. El veínatge fonètic del tipus verbal *BŪRARE 'socarrar' (FEW I, 631b) pogué ajudar a provocar el canvi de 'roba rústica, senzilla' a 'roba de color marró, socarrat'. Tanmateix tot plegat ens deixa escèptics.

DERIV.: *Burella* [no DAMen. ni DAG.; Alcm]. *Burellenc* [1444, DAG.]. *Burellot* [S. xv]. Derivats del fr. *bure* (veg. supra): *Bur* [1423, DAG.]. *Burat* [1704; BoschTri., DAG.]. *Burata* [1570, DAG.; S. xvii, i mal escrit *borata* 1704, Alcm]: «la donzella --- / és son brial de rústega *burata*, / com son caputxo de color d'oliva, / caminadora y blanca sa espardenya / ---», Verdagner, *Can.* x, 155; *burati* (1704, en la cacografia *borati*, Alcm). **Burató* (val. 1607, DAG.).

El fr. antic *burel* sofrí una substantivació en virtut de la qual adquirí en el S. XIII el sign. secundari de 'tela que cobreix un moble' i, especialitzant-se en les taules d'escriure, acaba per designar una mena d'aquestes [1552], especialment usada en les oficines (cf. Bloch; Richter, *ZRPb.* xxxi, 1907, 232-4); passa tot seguit a usar-se en el sentit d'oficina' (accs. que ja devien existir abans, potser ja en el S. xv, com sigui que el cast. *BUREO*, pròpiament 'jutjat del fur reial', mot manllevat del francès, ja es troba el 1533).

Del fr. mod. *bureau* 'oficina', nom i cosa imitats a Espanya en diverses accs. de treballs d'oficina especialitzats (com els del cast. *BUREO*), el mot va passar en cat. a certes oficines específiques i ocupacions de tipus oficinesc; en particular l'oficina situada a l'entrada d'una població i destinada a cobrar un dret per l'entrada de certs articles: com a conseqüència de l'homofonia entre el fr. *-eau* i *-ot*, el mot s'adoptà en la forma *lo burot*, que tenim documentada des de 1740 [DAG.]; i si bé no queda clar si és l'oficina de consums, o una oficina directora del mercat del

Born, avui encara a Figueres s'anomena *El Burot*, en singular, l'oficina de consums de la ciutat que hi havia a la sortida, a la carretera de Roses [1958]; generalment es va usar *les bureaux* en plural amb aquest sentit de les de consums, i per això es digué en català *Els Burots*, primer parlant de l'oficina [1820, DAG.]; això no és pas sols del cat. oriental, com diu Alcm, car també s'estén a terres valencianes, almenys a la Vall de Gandia: 4 a Benipeixcar «el Carrer de Darrer de l'Hort és on hi ha *elz buròts*» (1962). Després s'ha entès que *buròts* era el nom dels consums com a individus (ex. no datat en DAG.; Lab. 1839, no Belv.),

Us que almenys en part deu estar ja present en els passatges del *Calaix de Sastre* del baró de Maldà (c. 1800, 1808): «*buròts* y mozos que cuydan de fer pagar a la gent, sens exempció de personas que pà-